

Els Dorcatominae de la península Ibèrica i illes Balears. 3a nota. El gènere *Stagetus* Wollaston, 1861, amb la descripció de *S. confusus* n. sp. (Coleoptera: Ptinidae)

Amador Viñolas

Consorci del Museu de Ciències Naturals de Barcelona. Laboratori de Natura
Col·lecció d'Artròpodes
Passeig Picasso, s/n. 08003 Barcelona
av.rodama@gmail.com

Manuscrit rebut el setembre de 2012

Resum

Amb la revisió del gènere *Stagetus* Wollaston, 1861, es finalitza la revisió de la subfamília Dorcatominae en la península Ibèrica i les illes Balears. Es descriu *Stagetus confusus* n. sp. del sud peninsular i del nord d'Àfrica. S'aclareix la posició sistemàtica i confusa distribució de *Stagetus puncticollis* Reitter, 1884, espècie que sembla trobar-se només a la mediterrània oriental.

Es donen els caràcters taxonòmics, la distribució, la biologia i la bibliografia de les onze espècies del gènere presents a la península Ibèrica i a les illes Balears.

Es donen claus específiques, així com la representació gràfica de les antenes, últim artell dels palps maxil·lars, edeagus en visió ventral i habitus de totes les espècies.

Paraules clau: Coleoptera; Ptinidae; Dorcatominae; *Stagetus*; revisió; *Stagetus confusus* n. sp.; península Ibèrica.

Abstract. *Dorcatominae from the Iberian Peninsula and Balearic Islands. 3rd note. Genus Stagetus Wollaston, 1861, with the description of Stagetus confusus n. sp. (Coleoptera: Ptinidae)*

With the revision of the genus *Stagetus* Wollaston, 1861 finishes the review of the subfamily Dorcatominae from the Iberian Peninsula and Balearic Islands. It is clarified the systematic position and distribution of *Stagetus puncticollis* Reitter, 1884, a species that seems to only inhabits the Eastern Mediterranean.

Taxonomic characters, distribution, biology and literature of the eleven species present on the Iberian Peninsula and Balearic Islands are given.

Keys of species are given. A graphical representation of the antennae, last segment of maxillary palps, aedeagus in ventral view and habitus of all species are also given.

Keywords: Coleoptera; Ptinidae; Dorcatominae; *Stagetus*; review; *Stagetus confusus* n. sp.; Iberian Peninsula.

Introducció

A la família Anobiidae de la «Fauna Ibérica» d'Espanol (1992) s'establien cinc espècies del gènere *Stagetus* Wollaston, 1861, presents a la Península: *S. andalusiacus andalusiacus* (Aubé, 1861), *S. championi* (Schilsky, 1899), *S. elongatus* (Mulsant & Rey, 1861), *S. pilula* (Aubé, 1861) i *S. franzi* (Espanol, 1969). Tres anys després, el mateix autor descriu a Catalunya *S. ferreri* (Espanol, 1995). Viñolas & Masó (2008) citen per primera vegada a la península Ibèrica *S. byrrhoides* (Mulsant & Rey, 1861), el mateix any que Silva et al. (2008) citen per primera vegada *S. puncticollis* (Reitter, 1884) a Portugal. Viñolas (2011) descriu *S. micoae* del centre peninsular. Posteriorment, el 2012 descriu *S. cobosi* d'Almeria i *S. maciai* dels Monegros (Aragó) i en aquesta nota *S. confusus* n. sp., d'Almeria. Totes aquestes noves citacions i descripcions d'espècies de l'àrea peninsular fan necessària una revisió a fons del gènere a la Península.

En la primera nota sobre la subfamília Dorcatominae a la península Ibèrica i les illes Balears (Viñolas, 2013c), es tracten els caràcters de la subfamília, es donen claus dels gèneres que la integren i es revisen els gèneres *Caenocara* C.G. (Thomson, 1859), *Calymaderus* (Solier, 1849) i *Mizodorcatoma* (Hayashi, 1955), específicament. En la segona nota es revisa el gènere *Dorcatoma* Herbst, 1792 (Viñolas, 2013a) des del punt de vista subgenèric i específic. En aquesta nota es finalitza la revisió de la subfamília amb el gènere *Stagetus* específicament.

En la revisió del gènere es donen claus d'espècies, es fa una detallada descripció del gènere i de les espècies, acompanyat tot del complement gràfic de les antenes, últim artell dels palps maxil·lars, edeagus en visió ventral i habitus de totes les espècies.

En la distribució geogràfica de cada espècie, les localitats marcades amb un asterisc corresponen a citacions bibliogràfiques, exemplars que no han pogut ser revisats. La bibliografia relacionada a cada espècie correspon a dades sobre la seva taxonomia, la seva biologia o citacions de localitats amb presència de l'espècie.

Les espècies del gènere són de difícil diferenciació pels caràcters externs, ja que són molt uniformes i de difícil apreciació, pel que es fa imprescindible l'observació del funicle de les antenes, l'últim artell dels palps maxil·lars i l'òrgan copulador masculí per a la seva segura identificació.

Sobre la presència del *S. puncticollis* (Reitter, 1884) a la península Ibèrica

Silva et al. (2008; publicació de desembre) citen per primera vegada de la Península *S. byrrhoides* i *S. puncticollis* amb exemplars de Portugal. *S. byrrhoides* ja estava citat de la península de Cadis per Viñolas & Masó (2008; publicació de gener) (Viñolas & Verdugo, 2009). Zahradnik (2007), en el catàleg paleàrtic, ignora el canvi d'estatus de *Dorcatoma agenjoi* (Espanol, 1978), realitzat per Viñolas (2002), i també cita de la península Ibèrica *S. pellitus* (Chevrolat, 1859) i *S. sardous* (Reitter, 1915). Espanol (1969), en la revisió de les espècies del gènere en el Mediterrani occidental, descarta la presència d'aquestes dues espècies en l'àrea peninsular.

En aquest treball (Español, 1969) dóna la següent àrea de distribució de *S. puncticollis*: Síria (Kaifa, Síria), Grècia (Corfú, Olímpia, Argostoli, Ätolikon), Tunísia, Algèria (Mt. Edough) i Marroc (Forêt d'Izaren, Ourika). En la figura 11, pàgina 114, del treball representa l'edeagus de l'espècie, sense indicació de la procedència.

Viñolas & Masó (2008), en la revisió del gènere en el continent africà, representen l'edeagus de *S. puncticollis* (Fig. 74, pàgina 61) amb un exemplar de l'espècie procedent d'Aetalia (Grècia) i determinat per Reitter, revisant també tres exemplars procedents tots ells de Grècia, de la col·lecció del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (etiquetats «MZB / 85-5413 a 85-5415»).

Observant les figures dels dos treballs, queda clar que es tracta de dues espècies totalment diferents i pertanyents a grups d'espècies oposats per la situació del lòbul dels paràmers (situat en l'apex o lateralment), per l'apex d'aquests conformatos de manera molt diferent (bífid o normal), pel sac intern evaginat del lòbul mitjà (amb espines i sense) i per altres detalls de la seva morfologia.

La citació d'Español (1969) de *S. puncticollis* d'Algèria (Mt. Edough) correspon a un exemplar que pertany a l'espècie *S. elongatus* (Mulsant & Rey, 1861) (Viñolas & Masó, 2008). Malauradament, no s'han pogut comprovar les citacions d'Español (1969) de Tunísia (catàleg Normand) i del Marroc (catàleg Kocher i de l'Institut scientifique chérifien).

L'edeagus d'un exemplar capturat recentment a Almeria (Fig. 31) *S. confusus* n. sp., és exactament igual al representat per Español (1969) com pertanyent a *S. puncticollis* i totalment diferent del veritable *puncticollis* de Síria i de Grècia. Probablement, l'àrea de distribució de la nova espècie ocuparà el sud de la península Ibèrica i del nord de l'Àfrica, i la del *S. puncticollis* estarà restringida al Mediterrani oriental. Les citacions de Portugal de l'espècie hauran de ser comprovades per tot l'exposat i per la descripció recent d'espècies noves en àrees no molt llunyanes de les citacions portugueses, encara que es manté l'espècie en la revisió del gènere.

Gènere *Stagetus* Wollaston, 1861

Stagetus Wollaston, 1861: 11

Theca Mulsant & Rey, 1861: 293 (non Morris, 1845, nec Sharp, 1846)

Theca Aubé, 1861: 93 (non Morris, 1845, nec Sharp, 1846, nec Mulsant & Rey, 1861)

Anomotheca Schilsky, 1899: 40

Stagetomimus Pic, 1923c: 13

Theca Español, 1968: 103 (variació ortogràfica)

Anotheca Español, 1969: 109 (variació ortogràfica)

Espècie tipus: *Stagetus hirtulus* Wollaston, 1861, designada per White, 1974

De cos oval, allargat i molt convex, amb la superfície coberta de pubescència semierecta i molt visible. Cap no excavat per sota i en part cobert pel protòrax. Antenes d'onze artells, amb maça terminal de tres artells, i del quart a l'octau del funicle molt variables en amplària i forma segons l'espècie (Fig. 15-26). Últim

artell dels palps maxil·lars securiforme (Fig. 3-14). Protòrax convex, amb la màxima amplària prop de la base, vora anterior arrodonida i cobrint totalment el cap en estat de repòs, els marges laterals amb el vorell tendint a esborrar-se cap a l'apex, la base bisinuada i el lòbul mitjà sortint i àmpliament arrodonit, superfície amb el puntejat doble, un petit i dens, i un altre més gran poc o molt dispers en la regió discal, més dens al costat dels marges laterals. Èlitres amb estries de punts units per traços longitudinals, el que els dona un aspecte molt característic, cal·lus humeral poc o molt indicat en la majoria d'espècies, superfície coberta de dens puntejat. Escudet, d'ordinari, pentagonal. Mesostèrnum amb un sortint mitjà longitudinal, llarg i estret, mucronat horitzontalment en la part mitjana; metastèrnum sense procés intercoxal i amb un solc mitjà ben indicat, variable en amplària i fondària (Fig. 1). Abdomen amb les esternites lliures, la primera excavada per a la recepció de les potes posteriors en repòs i amb el sortint anterior agusat en l'apex (Fig. 2). Procoxes contigües, diferenciant dorsalment una superfície transversa i elevada, meso- i metacoxes separades. Fèmurs i tíbies gràcils. Edeagus simètric i, d'ordinari, amb els paràmers i els lòbuls dels paràmers molt pubescents (Fig. 27-38). Amb diferències sexuals externes poc apreciables.

Comentari

Zahradník (2007) cita *Stagetus sardous* (Reitter, 1915), d'Espanya, espècie no coneguda de la Península i *S. pellitus* (Chevrolat, 1859), de Portugal, basant-se en el catàleg de Corrêa de Barros (1913), citació posada en dubte per Español (1992). Moltes de les citacions antigues del gènere i d'altres de més modernes són dubtoses, pel fet d'estar basades només amb els caràcters externs, poc vàlids per a una correcta determinació de les espècies del gènere.

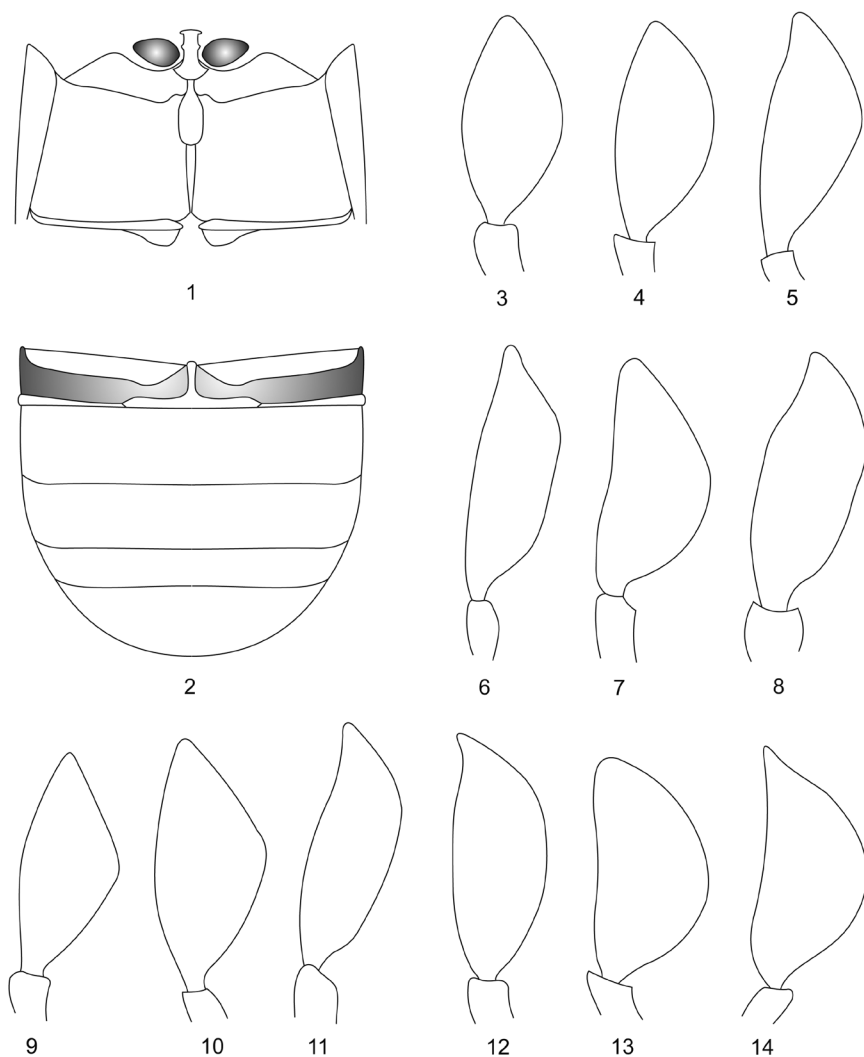
Referències

Español (1967, 1969, 1979a, b, 1992); Viñolas & Masó (2008).

Clau d'espècies

- 1 Èlitres sense cal·lus humeral 2
- Èlitres amb cal·lus humeral, més o menys indicat, però sempre present 3
- 2 Antenes poc gràcils, amb la maça terminal ampla (Fig. 17); últim artell dels palps maxil·lars segons la figura 5; paràmers de l'edeagus desproveïts de lòbul pubescent i amb la dent interna situada en la part basal, lòbul mitjà molt ample (Fig. 29) *S. championi* (Schilsky)
- Antenes gràcils, amb la maça terminal estreta (Fig. 15); últim artell dels palps maxil·lars segons la figura 3; paràmers de l'edeagus proveïts de lòbul pubescent i amb la dent interna situada en la part apical, lòbul mitjà estret (Fig. 27) *S. andalusiacus andalusiacus* (Aubé)
- 3 Paràmers de l'edeagus bastant gràcils, amb l'apex bifid i el lòbul pubescent, bastant desenvolupat, inserit lateralment (Fig. 33-34, 38) 4
- Paràmers de l'edeagus amples o molt amples i curts, amb l'apex mai bifid i el lòbul pubescent sempre situat en l'apex (Fig. 28, 30, 32, 35-37) 6

- 4 Antenes amb el sisè i el setè artells poc desenvolupats i semblants (Fig. 26); últim artell dels palps maxil·lars segons la figura 14; edeagus amb els paràmers no molt llargs i amples, lòbuls pubescents gruixuts i situats prop de l'apex (Fig. 38) *S. puncticollis* (Reitter)
- Antenes amb el setè artell més desenvolupat que el sisè (Fig. 21-22); últim artell dels palps maxil·lars segons les figures 9-10; edeagus amb els paràmers llargs i gràcils, lòbuls pubescents gràcils i situats en el terç apical 5
- 5 Edeagus amb els paràmers senzills i l'apex recte, dent apical interna més llarga; lòbuls dels paràmers totalment pubescents (Fig. 34) *S. franzi* Español
- Edeagus amb els paràmers amb la part apical doble i l'apex recorbat, dent apical interna no molt gran; lòbuls dels paràmers pubescents només en la part apical (Fig. 33) *S. ferrerii* Español
- 6 Funicle de les antenes amb els artells sisè, setè i octau tan amples com el novè (Fig. 18); últim artell dels palps maxil·lars segons la figura 6; edeagus amb el lòbul dels paràmers gros, tan amples com aquests i pràcticament fusionats, lòbul mitjà poc esclerotitzat (Fig. 30) *S. cobosi* Viñolas
- Funicle de les antenes amb només l'octau artell tan ample o gairebé tan ample com el novè (Fig. 16, 19-20, 23-25); últim artell dels palps maxil·lars segons les figures 4, 7-8, 11-13; edeagus amb el lòbul dels paràmers curt o llarg però sempre més estret i ben diferenciat, lòbul mitjà ben esclerotitzat (Fig. 28, 31-32, 35-37) 7
- 7 La suma del segon artell a l'octau de les antenes, més llarga que la del novè i dècim presos conjuntament (Fig. 20, 23) 8
- La suma del segon artell a l'octau de les antenes, igual o més curta que la del novè i dècim presos conjuntament (Fig. 16, 24-25) 9
- 8 Antenes amb l'artell setè del funicle normal (Fig. 20); últim artell dels palps maxil·lars segons la figura 8; edeagus amb els paràmers amb una petita dent a l'apex, lòbul dels paràmers poc desenvolupat, lòbul mitjà amb el sac intern inerme (Fig. 32) *S. elongatus* (Mulsant & Rey)
- Antenes amb l'artell setè del funicle ganxut (Fig. 23); últim artell dels palps maxil·lars segons la figura 11; edeagus amb els paràmers sense dent apical a l'apex, lòbul dels paràmers molt desenvolupat, lòbul mitjà amb el sac intern proveït d'una corona d'espines basal (Fig. 35) *S. maciai* Viñolas
- 9 Èlitres amb les estries discals ben indicades i amb el puntejat desbordant-les, les estries humerals i marginals només formades per punts grossos; últim artell dels palps maxil·lars segons la figura 12; edeagus amb el lòbul mitjà molt ben caracteritzat (Fig. 36) *S. micoae* Viñolas
- Èlitres amb totes les estries ben indicades i amb el puntejat petit no desbordant-les, llevat de les marginals; edeagus segons les figures 28, 31, 37 10
- 10 Antenes poc gràcils, amb els artells novè i dècim proporcionalment amples (Fig. 16); últim artell dels palps maxil·lars segons la figura 4; edeagus amb el lòbul pubescent dels paràmers molt curt, sense dents en la part apical interna dels paràmers, la dent basal mitja estreta i llarga (Fig. 28)..... *S. byrrhoides* (Mulsant & Rey)

Figures 1-14. Gènere *Stagetus*: **1.** Meso- i metastèrnum; **2.** Abdomen. Últim artell del palpal maxil·lar de: **3.** *Stagetus andalusiacus andalusiacus*; **4.** *S. byrrhoides*; **5.** *S. championi*; **6.** *S. cobosi*; **7.** *S. confusus* n. sp.; **8.** *S. elongatus*; **9.** *S. ferreri*; **10.** *S. franzi*; **11.** *S. maciai*; **12.** *S. micoae*; **13.** *S. pilula*; **14.** *S. puncticollis*.

- Antenes gràcils, amb els artells novè i dècim proporcionalment estrets (Fig. 19, 25); edeagus amb el lòbul pubescent dels paràmeters llarg, amb dents o peces en la part apical interna dels paràmeters (Fig. 31, 37) 11
- 11 Antenes amb el quart artell del funicle dentat (Fig. 25); últim artell dels palps maxil·lars segons la figura 13; edeagus amb dents en la part apical interna dels

- paràmers, la dent basal mitja ampla i curta, el sac intern del lòbul mitjà inerm (Fig. 37) *S. pilula* (Aubé)
- Antenes amb el quart artell del funicle no dentat (Fig. 19); últim artell dels palps maxil·lars segons la figura 7; edeagus amb peces en l'apex dels paràmers, el sac intern del lòbul mitjà proveït d'una corona d'espines, aquest amb dues peces similars a les dels paràmers (Fig. 31) *S. confusus* n. sp.

Relació d'espècies

Stagetus andalusiacus andalusiacus (Aubé, 1861)

Theca andalusiaca Aubé, 1861: 96

Theca obscuriceps Pic, 1907: 106

Stagetus andalusiacus (Aubé): Marseul, 1863: 164

Longitud d'1.0 a 2.5 mm. Cos molt convex, subparalel i d'un color rogenc negrós molt fosc, una mica brillant (Fig. 39); antenes, palps i tarses d'un testaci rogenc amb l'escap més fosc, fèmurs i tíbies més clares que el cos i més rogenques; pubescència, semierecta i d'un color gris lleugerament groguenc. Antenes gràcils, amb la suma del segon artell a l'octau més llarga que la del novè i dècim presos conjuntament (Fig. 15). Últim artell dels palps maxil·lars amb l'apex arrodonit (Fig. 3). Protòrax transvers, 2.19 vegades més ample que llarg, amb la màxima amplària a la base, de costats estretits en línia recta cap a davant; els angles anteriors esborrats, els posteriors subobtusos i arrodonits; superfície amb puntejat doble, el gran ben indicat i molt dens cap als costats. Escutel pentagonal. Èlitres de contorn lleugerament oval, 1.25 vegades més llargs que amples presos conjuntament; el cal·lus humeral no indicat; les estries fines, poc marcades en la regió discal, més indicades i amb els punts més grossos cap als costats; intervals dorsals plans, els marginals convexos; superfície coberta d'un puntejat fi i dens. Metastèrnum segons el model del gènere. Abdomen amb el puntejat fort i dens, i la pubescència més llarga i aplicada. Edeagus segons la figura 27; els paràmers amples i eixamplats internament en la part apical; amb una dent ampla i arrodonida en l'apex, situada en la vora interna mitjana dels paràmers i dirigida cap a dalt; vora interna dels paràmers amb una línia de punts pubescents; lòbuls dels paràmers llargs, situats en l'apex, no molt amples, i amb la pubescència escassa i poc llarga; lòbul mitjà no més sortint cap a davant que els paràmers.

Femella poc diferenciable, només pel contorn del cos més oval, per una lleugera major convexitat i per la maça antenal una mica més gràcil.

Distribució

Espècie coneguda del sud d'Espanya i centre-sud de Portugal (subespècie nominal), nord d'Àfrica (Marroc, Algèria i Tunísia), sud d'Itàlia i de les illes de Sicília i Pantelleria (ssp. *cribricollis* (Aubé, 1861) i ssp. *convexus* (Pic, 1921)).

Espanya: Almeria (serra de Filabres), Cadis (Algesires, los Barrios, rierols Jara i Valdeinfierno, San Roque), Còrdova (Villaviciosa de Córdoba).

Gibraltar: (sense indicació).

Portugal: Beja (Mértola*); Faro (Monchique*, serra de Monchique), Leiria (Porto de Mós*), Santarém (Torres Novas*).

Biologia

A Portugal s'ha recol·lectat en àrees de *Quercus coccifera*, *Q. faginea*, *Q. ilex*, *Q. suber*, amb presència de *Cistus ladanifer* L. i *Juniperus turbinata* Guss., amb parany sense atraient i per tamisat de fullaraca i molsa. A Espanya amb parany d'intercepció de vol en àrees de *Quercus* sp.

Referències

Audisio et al. (1995); Español (1969, 1992); GONHS (2012); Kocher (1956); Nardi (2002); Silva et al. (2008); Viñolas & Masó (2008); Viñolas & Verdugo (2009).

Stagetus byrrhoides (Mulsant & Rey, 1861)

Theca byrrhoides Mulsant & Rey, 1861: 295

Theca byrrhoides Aubé, 1861: 95

Stagetus byrrhoides (Mulsant & Rey): Marseul, 1863: 164

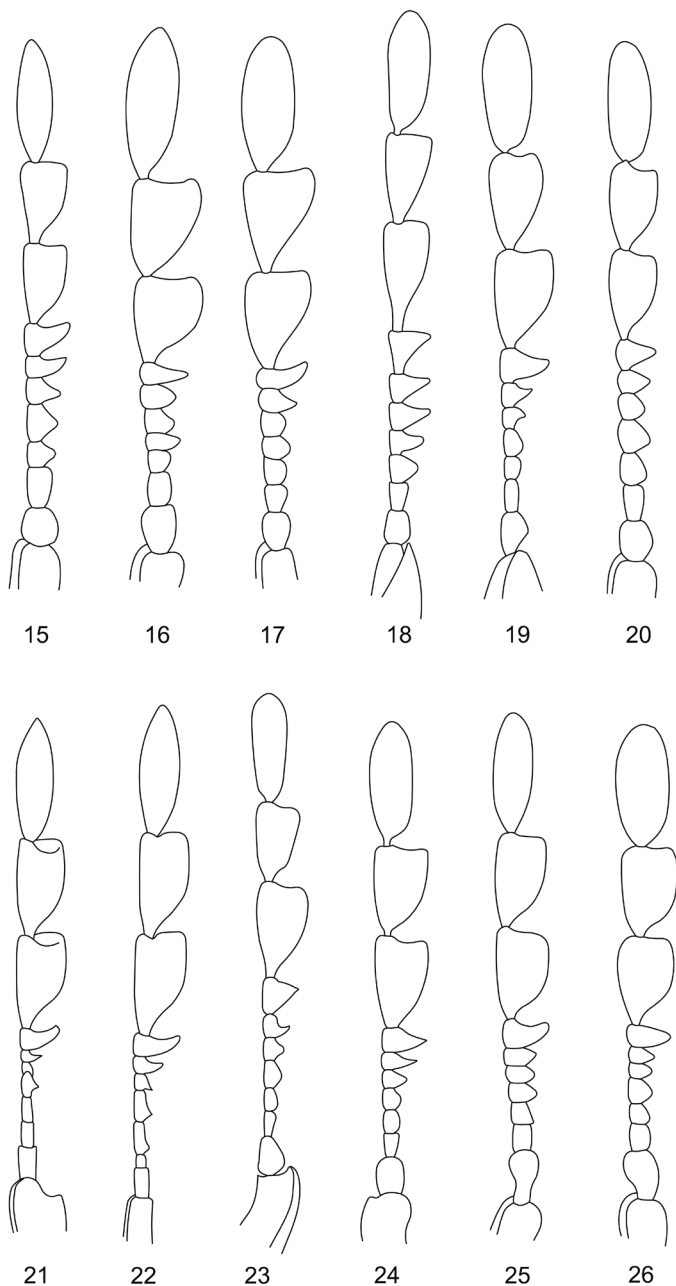
Theca robusta Pic, 1921: 9

Longitud d'1.5 a 2.0 mm. Cos molt convex, subparal·lel, d'un color castany fosc rogenç a negrós (Fig. 40); antenes i palps testacis, amb l'escap i les potes rogenques; pubescència densa, llarga i erecta, d'un color gris groguenc. Antenes amb la maça terminal de tres artells ample i amb l'octau molt més estret que el novè (Fig. 16). Últim artell dels palps maxil·lars de costats arrodonits i bastant acuminat cap a l'apex (Fig. 4). Protòrax transvers, 1.66 vegades més ample que llarg, amb la màxima amplària a la base i de costats estretits en línia cap a davant; els angles anteriors esborrats, els posteriors obtusos i una mica arrodonits; superfície amb el puntejat doble ben indicat, dens cap als marges laterals. Escutel pentagonal. Èl·lites amples, 1.25 vegades més llargs que amples presos conjuntament; el cal·lus humeral ben indicat; les estries ben impreses, més les laterals; intervals discals plans, els humerals i marginals lleugerament convexos; superfície amb el puntejat fi i dens. Metastèrnum segons el model del gènere. Abdomen amb el puntejat de la superfície gros i dens; la pubescència llarga, densa i aplicada. Edeagus segons la figura 28; amb els paràmers molt amples i la pubescència molt llarga; els lòbuls dels paràmers petits i pubescents; cada un dels paràmers proveïts en la part basal interna d'una peça allargada, lleugerament corbada, acuminada i dirigida cap a l'apex; lòbul mitjà ample i una mica més sortint que els paràmers.

Femella poc diferenciable, només pel contorn del cos més oval, per una lleugera major convexitat i per la maça antenal una mica més gràcil.

Distribució

Zahradník (2007) dóna una àmplia distribució de l'espècie per Europa, Àsia i nord d'Àfrica: Algèria, Armènia, Azerbaidjan, Espanya, França, Itàlia, Kazakhstan, Marroc, Polònia, Portugal, Rússia, Tunísia, Turkmenistan, Turquia, Uzbekistan. Les citacions del nord d'Àfrica són dubtoses, així com d'altres d'antigues, pel fet

Figures 15-26. Antenes del mascle de: **15.** *Stagetus andalusiacus andalusiacus*; **16.** *S. byrrhoides*; **17.** *S. championi*; **18.** *S. cobosi*; **19.** *S. confusus* n. sp.; **20.** *S. elongatus*; **21.** *S. ferreri*; **22.** *S. franzi*; **23.** *S. maciai*; **24.** *S. micoae*; **25.** *S. pilula*; **26.** *S. puncticollis*.

d'utilitzar només caràcters externs per a la seva determinació. L'estudi de l'edea-gus és essencial.

En el Mediterrani occidental es coneix del sud i del centre d'Espanya i Portugal, del sud de França, del centre i sud d'Itàlia, i de l'illa de Sicília.

Espanya: Cadis (Algesires), Ciudad Real (Parc Nacional de Cabañeros, vall de Viñuela), Salamanca (Campanarios de Azaba).

Portugal: Beja (Mértola*, Serpa*), Santarém (Golegã*).

Biologia

A França s'ha localitzat sota escorça de *Pinus pinaster* i per emergència d'un *Fomes* sp. en *P. halepensis*. Els exemplars ibèrics van ser recol·lectats amb parany d'intercepció de vol situats en àrees de *Quercus*. Els de Portugal van ser capturats amb parany sense atraient situats en zones de *Quercus ilex* i *Q. suber*, amb vegetació de l'Apocynaceae, *Nerium oleander* L. (baladre) i de la Grami-neae, *Phragmites australis* (Cav.) Trin. (canya borda).

Referències

Audisio et al. (1995); Español (1969, 1992); Kocher (1956); Nardi (2002); Silva et al. (2008); Viñolas (2011b, 2012b, 2013b); Viñolas & Masó (2008).

Stagetus championi (Schilsky, 1899)

Theca championi Schilsky, 1899: 41

Theca cribricollis numidica Pic, 1903: 81

Theca marginata Pic, 1921: 9

Theca (Anomotheca) laticollis Pic, 1921: 9

Stagetus championi (Schilsky): Español, 1969: 109

Longitud d'1.5 a 2.5 mm. Cos molt convex, de contorn lleugerament oval i d'un color castany més o menys fosc (Fig. 41); antenes i palps d'un rogenc clar, escap i potes del mateix color que el cos; pubescència llarga, molt densa i en part erecta, d'un color groguenc clar. Antenes amb la maça terminal de tres artells amples, l'octau del funicle tan ample com el novè de la maça i el setè més estret que l'octau (Fig. 17). Últim artell dels palps maxil·lars en triangle molt allargat i fortament acuminat a l'apex (Fig. 5). Protòrax transvers, 1.7 vegades més ample que llarg, amb la màxima amplària en la base i de costats moderadament estrets en línia cap a davant; els angles anteriors esborrats, els posteriors obtusos, ben indicats; superfície amb el puntejat doble ben marcat, més dens cap als marges laterals. Escutel pentagonal. Èlitres de contorn oval, 1.58 vegades més llargs que amples presos conjuntament; el cal·lus humeral no indicat, encara que alguns exemplars poden presentar indicis d'aquest; estries ben impreses, les marginals més indicades i formades només per punts grossos, intervals amples, plans en el disc i lleugerament convexos cap als marges; superfície amb el puntejat fi i poc dens. Metastèrnum segons el model del gènere. Abdomen amb el puntejat de la superfície gros i dens, pubescència llarga, bastant densa i d'un color groguenc. Edeagus segons la figura 29; amb els paràmers molt pubescents, amples, més curts que el

lòbul mitjà, desproveïts del lòbul pubescent i amb una petita dent situada a la base de la vora interna, acompanyada en aquest lloc d'altres peces ben caracteritzades; lòbul mitjà ample i més llarg que els paràmers, amb dues petites peces poc esclerotitzades i situades en l'apex.

Femella poc diferenciable, només per una lleugera major convexitat del cos i amb la maça antenal una mica més gràcil.

Distribució

Espècie només coneguda d'Algèria, Marroc i de l'extrem sud de la península Ibèrica.

Espanya: Cadis (Algesires, Campo de Gibraltar*, los Barrios, rierols Jaral i Valdeinfierno), Màlaga (Casares).

Biologia

No es coneixen dades concretes sobre la biologia de l'espècie, però s'ha de suposar que, com la resta de representants del gènere, està estretament lligada als diferents tipus de fongs relacionats amb els arbres.

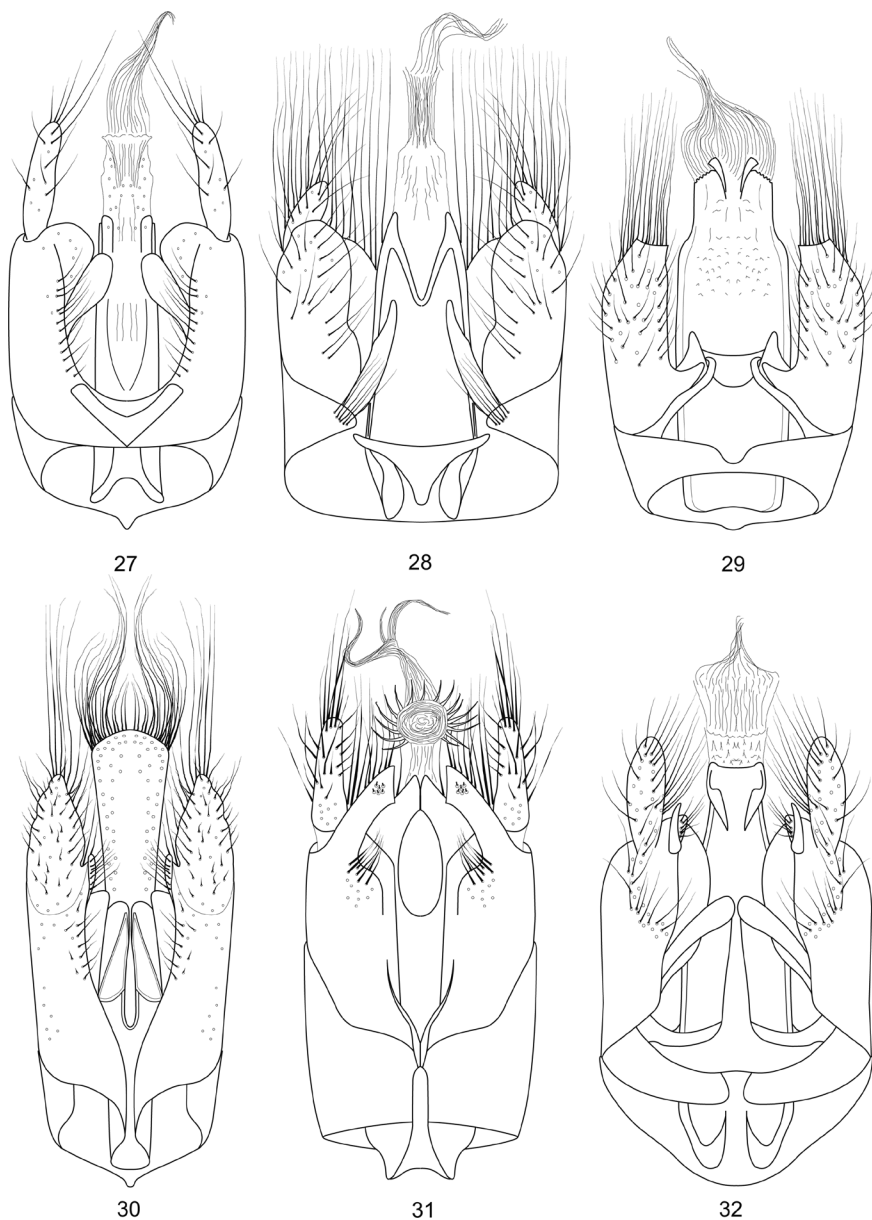
Referències

Español (1969, 1992); Kocher (1956); Viñolas & Masó (2008); Viñolas & Verdugo (2009, 2012).

Stagetus cobosi Viñolas, 2012

Stagetus cobosi Viñolas, 2012a: 188

Longitud de 2.30 a 2.55 mm. Cos convex, de contorn subparal·lel, brillant i d'un color castany rogenc molt fosc (Fig. 42); palps i antenes rogencs, amb l'escap més fosc i les potes del mateix color del cos; pubescència de la part superior del cos groguenca, llarga i semierecta en el protòrax i doble en els èlitres, una de curta, molt densa i ajaguda i una altra d'erecta i dispersa. Antenes d'onze artells, amb la maça de tres proporcionalment llarga; els artells sisè, setè i octau del funicle ben desenvolupats i tan amples com el novè, el cinquè una mica més estret i el quart poc sortint; la suma dels artells del funicle més curta que la dels artells de la maça (Fig. 18). Últim artell dels palps maxil·lars molt llarg, estret i acuminat a l'apex (Fig. 6). Protòrax transvers, 1.65 vegades més ample que llarg, amb la màxima amplària en la base; marges laterals estretits en línia entrant cap a l'apex; angles anteriors molt arrodonits i gens marcats, els posteriors obtusos, ben marcats i aixecats; superfície amb el puntejat doble, poc dens en el disc i molt en els costats. Escutel pentagonal. Èlitres de contorn subparal·lel i àmpliament arrodonits en la part apical, 1.31 vegades més llargs que amples presos conjuntament; el cal·lus humeral ben indicat; la base finament vorejada; totes les estries ben marcades, les discals amb el puntejat allargat, poc dens i no desbordant el contorn, i les marginals amb el puntejat més gros, més imprès i desbordant lleugerament el contorn; intervals amb el puntejat inapreciable, els discals amples i plans i els marginals lleugerament convexos. Metastèrnum segons el model del gènere. Abdomen poc

Figures 27-32. Edeagus en visió ventral de: 27. *Stagetus andalusiacus andalusiacus*; 28. *S. byrrhoides*; 29. *S. championi*; 30. *S. cobosi*; 31. *S. confusus* n. sp.; 32. *S. elongatus*.

convex, amb la sutura de les esternites ben indicada, la cinquena esternita lleugerament deprimida a l'apex; superfície forta i rugosament puntejada amb la pubescència llarga i poc densa, d'un color grisenc. Edeagus segons la figura 30; els paràmers són amples i bastant llargs amb el lòbul, situat en l'apex, molt gran de la mateixa amplada i amb la sutura d'unió poc diferenciada; lòbul mitjà proporcionalment molt llarg, de costats rectes i amb la màxima amplària en l'apex, aquest de contorn arrodonit; el sac intern evaginat inerme, només amb un floc de pubescència; peces mitges molt ben caracteritzades; vora basal posterior fortament pubescent. Segment genital molt característic i totalment diferenciat de la resta d'espècies ibèriques (Viñolas 2012a, Fig. 6).

Femella caracteritzada per una major convexitat del cos, per les antenes més curtes i amb els artells del funicle estretits progressivament, només l'octau tan ample com el novè, i per la cinquena esternita abdominal gens deprimida.

Distribució

Espècie només coneguda de la localitat típica a la rambla de la Sierra, Paratge Natural del Desert de Tabernas i de la rambla del Estrecho, Turre, Almeria.

Espanya: Almeria (Tabernas, Turre).

Biologia

Es desconeix pel fet d'haver estat capturats tots els exemplars amb parany de llum ultraviolada. Per les característiques del lloc de recol·lecció, vegetació i aridesa, la biologia podria ser similar a la d'altres espècies conegudes del gènere com *S. elongatus* i *S. maciai*.

Stagetus confusus n. sp.

Stagetus puncticollis Reitter: Español, 1969: 113 (non Reitter, 1884)

Diagnosi

El cal·lus humeral present el situa en el grup d'espècies amb aquest. Les antenes amb l'octau artell quasi tan ample com el novè, les estries elitrals fines i ben indicades amb el puntejat petit no desbordant el seu contorn i l'edeagus amb els paràmers no bífids a l'apex, el situen al costat de *S. byrrhoides* (Mulsant & Rey) i de *S. pilula* (Aubé).

Ben separat del primer per les antenes gràcils amb els artells novè i dècim proporcionalment estrets segons el model del gènere, per l'edeagus amb el lòbul pubescent dels paràmers llarg i amb una peça apical en els paràmers i per diferències en la morfologia externa, i de la segona pel quart artell del funicle de les antenes no dentat, per la peça apical dels paràmers de l'edeagus, pel sac intern del lòbul mitjà de l'edeagus proveït d'una corona de grosses espines i per diferències en la morfologia externa.

Descripció

Longitud de 2.2 mm. Cos convex, de contorn lleugerament oval, brillant i d'un color castany rogenc una mica negrós (Fig. 43); palps i antenes testàcies, les potes

del mateix color del cos; pubescència de la part superior del cos llarga i molt densa, de color grisenc. Antenes d'onze artells, amb la maça de tres proporcionalment llarga i gràcil; l'artell octau del funicle transvers i una mica més estret que el novè, el setè i el sisè gens transversos i dentats; la suma dels artells de la maça quasi el doble de llarga que la suma dels artells del funicle (Fig. 19). Últim artell dels palps maxil·lars llarg i acuminat a l'apex (Fig. 7). Protòrax transvers, 1.68 vegades més ample que llarg, amb la màxima amplària en la base; marges laterals estrets en lleugera corba cap a l'apex, angles anteriors esborrats, els posteriors ben indicats, obtusos i gens aixecats; superfície amb el puntejat doble, el petit molt dens en el disc, el gros molt dens cap als costats i molt dispers en el disc. Escutell pentagonal. Èlitres de contorn subparalel en els dos terços basals i àmpliament arrodonits en l'apical, 1.24 vegades més llargs que amples presos conjuntament; el cal·lus humeral ben indicat; la base molt finament vorejada; les estries molt fines i poc impreses, les discals amb el puntejat poc visible, les marginals amb el puntejat més gran, ben indicat i desbordant lleugerament el contorn; intervals amples, els discals plans, els marginals lleugerament convexos, superfície amb el puntejat inapreciable. Metastèrnum segons el model del gènere, fortament excavat en la part mitja i amb la meitat basal de la superfície fortament puntejada. Abdomen convex, amb la sutura de la segona esternita sinuada, la quinta esternita gens deprimida, la superfície amb el puntejat fi i la pubescència llarga i densa. Edeagus segons la figura 31; els paràmers són amples i bastant llargs, amb el lòbul, situat en l'apex, no molt gran i ben diferenciat, amb una peça situada a l'apex i dirigida cap a l'interior molt característica; lòbul mitjà amb dues peces a l'apex similars a les dels paràmers; sac intern evaginat amb una corona de grosses espines.

Femella desconeguda.

Material estudiat

Holotypus: 1 ♂, etiquetat: «Turre, 79 m | Almeria | 30SWG9611 | R. Macià leg.». Dipositat en la col·lecció A. Viñolas.

Distribució

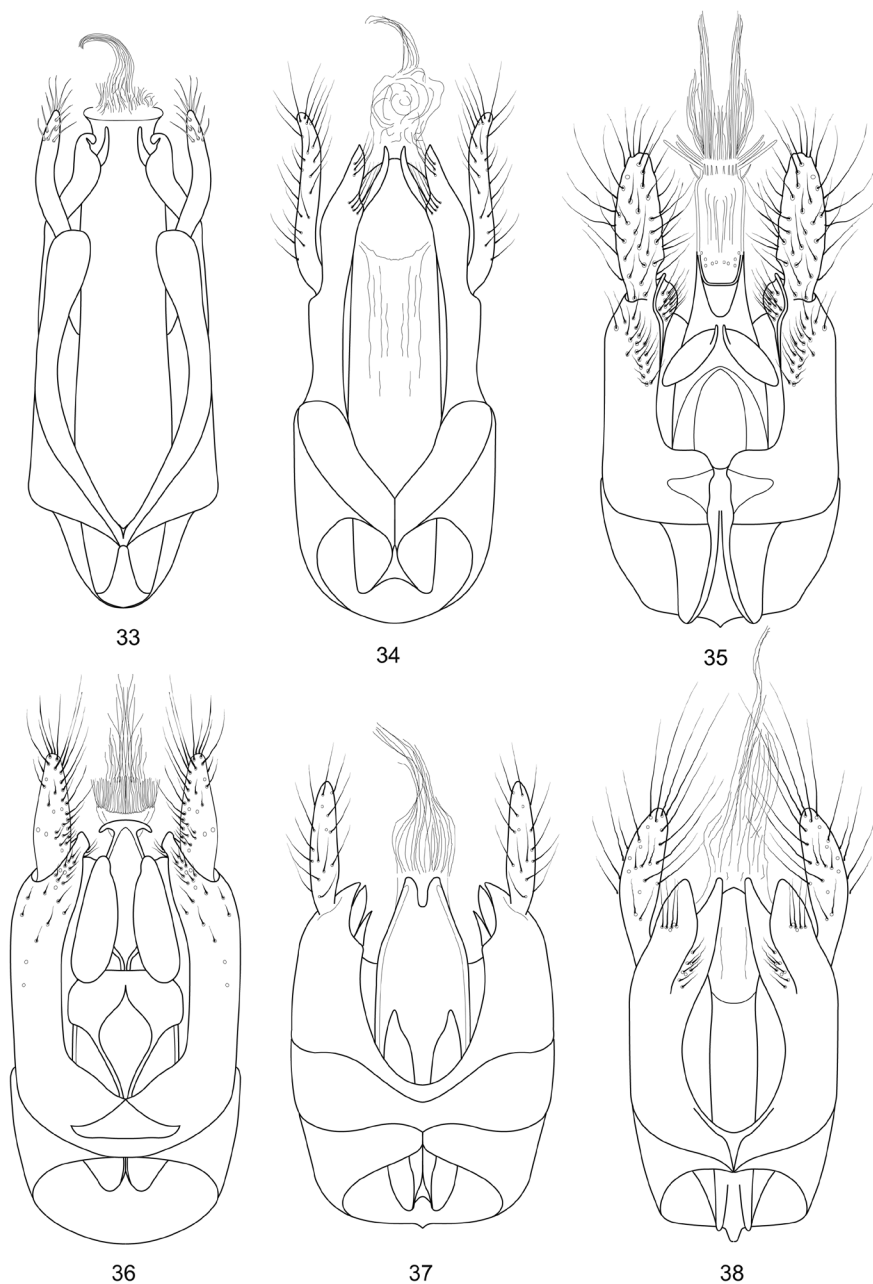
Només es coneix amb seguretat de la localitat típica d'Almeria, encara que com es comenta a la introducció la seva probable àrea de distribució seria el sud de la península Ibèrica i el nord d'Àfrica.

Etologia

Nom indicatiu de la confusió existent entre aquesta espècie i el *S. puncticollis* de Reitter.

Biologia

No es té cap dada sobre la seva biologia, l'holotypus ha estat capturat amb parany de llum UV.

Figures 33-38. Eideagus en visió ventral de: **33.** *Stagetus ferreri*; **34.** *S. franzi*; **35.** *S. maciai*; **36.** *S. micoae*; **37.** *S. pilula*; **38.** *S. puncticollis*.

Stagetus elongatus (Mulsant & Rey, 1861)

Theca elongata Mulsant & Rey, 1861: 293

Theca raphaelensis Aubé, 1861: 96

Stagetus elongatus (Aubé): Marseul, 1863: 164

Theca rufescens Pic, 1902: 80

Theca implicata Pic, 1910: 10

Longitud d'1.8 a 2.5 mm. Cos convex, de contorn subparal·lel i d'un color morè rogenic més o menys fosc (Fig. 44); palps i antenes testacis, l'escap i les potes del mateix color del cos; pubescència d'un color grisenc, doble en els èlitres, una semierecta i densa, i una altra més llarga, poc densa i erecta. Antenes gràcils, la maça de tres artells poc ampla, amb la suma dels artells del segon a l'octau més llarga que la dels artells novè i dècim presos conjuntament (Fig. 20). Últim artell dels palps maxil·lars molt estret i acuminat a l'àpex (Fig. 8). Protòrax transvers, 1.56 vegades més ample que llarg, amb la màxima amplària a la base, i de costats poc estretits cap a davant; els angles anteriors esborrats, els posteriors obtusos i lleugerament explanats; superfície amb el puntejat ben indicat i dens, més cap als costats. Escutel pentagonal. Èlitres subparal·lels, 1.4 vegades més llargs que amples presos conjuntament; el cal·lus humeral ben indicat; estries ben impreses, amb el puntejat gros, desbordant el seu contorn, més en les marginals; intervals convexos, amb el puntejat de la superfície fi i no molt dens. Metastèrnium segons el model del gènere. Abdomen molt convex, amb les sutures de les esternites poc visibles i la superfície amb el puntejat petit i dens; pubescència llarga i molt densa. Edeagus segons la figura 32; els paràmers llargs i amples, amb una dent apical interna i un sortint espatuliforme intern prop de la base, lòbul mitjà amb l'àpex molt característic.

Femella amb el cos més curt i de contorn més oval.

Distribució

Espècie àmpliament estesa pel nord d'Àfrica, Europa i Pròxim Orient: Alemanya, Algèria, Eslovènia, Àustria, Espanya, França, Grècia, Itàlia, Israel, Marroc, Tunísia, Turquia, Xipre.

Andorra: Santa Coloma.

Espanya: Almeria (Tabernas), Barcelona (Sant Llorenç del Munt), Ciudad Real (Parc Nacional de Cabañeros: valls de Canalejas, de Gargantilla, de Santiago i de Viñuelas, i finca de Garbanzuelo), Lleida (Seròs), Múrcia (Jumilla), Osca (Fraga), Saragossa (Pina de Ebro), Tarragona (Alfara, Capsanes, Flix).

Gibraltar: (sense indicació).

Biologia

Recol·lectat en diverses ocasions en la fusta morta, atacada per fongs, de *Junglans regia* i de *Quercus ilex*, també en la Fabaceae, *Genista scorpius* L. (argelaga) i en el Fomitopsidaceae, *Fomitopsis pinicola* (Sw.: Fr.) P. Karst. (bolet d'esca marginat) sobre un tronc de *Pinus* sp.

Referències

Audisio et al. (1995); Español (1969, 1970, 1992); GONHS (2011); Kocher (1956); Nardi (2002); Viñolas (2011a, b); Viñolas & Masó (2008).

Stagetus ferrerii Español, 1995

Stagetus ferrerii Español, 1995: 151

Longitud de 2.5 a 2.6 mm. Cos convex, de contorn subparal·lel i d'un color castany molt rogenc (Fig. 45); antenes i palps rogencs, escap i potes del mateix color que el cos; pubescència d'un color groguenc, l'elitràl doble, una de llarga i erecta, i una de més curta, semierecta i molt densa. Antenes gràcils, amb els artells de la maça més llargs que amples, l'octau tan ample com el novè (Fig. 21). Últim artell dels palps maxil·lars subtriangular i acuminat en l'apex (Fig. 9). Protòrax transvers, 1.37 vegades més ample que llarg, amb la màxima amplària en la base, i els costats estretits en línia cap a davant; angles anteriors esborrats, els posteriors obtusos i arrodonits; la base finament vorejada; superfície amb el puntejat doble, molt dens cap als costats. Escutell pentagonal. Èlitres de contorn oval, 1.3 vegades més llargs que amples presos conjuntament; el cal·lus humeral ben indicat; les estries discals conformades per punts allargats, les humerals i marginals per punts més arrodonits i grossos; intervals discals plans, la resta convexos. Metastèrnum segons el model del gènere. Abdomen amb les sutures de la segona i la tercera esternites sinuades; la superfície fortament puntejada, i la pubescència llarga i fina, poc visible. Edeagus segons la figura 33; els paràmeters llargs i estrets, amb la part apical doble i l'apex recorbat amb una dent, no molt gran, en la vora interna; lòbul pubescent dels paràmeters estret i llarg, situat en la part apical; sac intern del lòbul mitjà inermes.

Femella desconeguda.

Distribució

Espècie descrita amb dos mascles procedents de la Juncosa de Montmell (Tarragona), i només coneguda, de moment, de la localitat típica.

Biologia

Se'n desconeix la biologia, els exemplars de la sèrie típica van ser recol·lectats, al mes de març, sota escorça de *Platanus x hispanica*.

Referències

Viñolas (2002).

Stagetus franzi Español, 1969

Stagetus franzi Español, 1969. *Eos*, 44: 117

Longitud de 2.0 a 2.8 mm. Cos convex i paral·lel, d'un color castany més o menys fosc (Fig. 46); palps i antenes rogencs, escap i potes castany clar; pubescència d'un color grisenc, doble, una curta semierecta i una altra més llarga i erecta.

Figures 39-42. Habitus de: 39. *Stagetus andalusiacus andalusiacus*; 40. *S. byrrhoides*; 41. *S. championi*; 42. *S. cobosi*, holotip. Escala = 0.5 mm.

Antenes gràcils, amb els artells de la maça més llargs que amples, l'octau tan ample com el novè (Fig. 22). L'últim artell dels palps maxil·lars subtriangular i acuminat en l'apex (Fig. 10). Protòrax transvers, 1.61 vegades més ample que llarg, amb la màxima amplària a la base i poc estretit cap a davant; els angles anteriors esborrats, els posteriors subobtusos i arrodonits; la base finament vorejada; la superfície amb el puntejat doble i dens, més cap als costats. Escutel pentagonal. Èlitres de contorn paral·lel en els dos terços basals i arrodonits en l'apical, 1.37 vegades més llargs que amples presos conjuntament; el cal·lus humeral ben indicat; estries discals fines, formades per punts allargats, més indicades les marginals i amb els punts més arrodonits; intervals amples i plans, menys els marginals, que són

lleugerament convexos; superfície amb el puntejat fi i dens. Metastèrnum segons el model del gènere. Abdomen amb la sutura de la segona esternita sinuada; superfície amb puntejat doble, el gros molt dispers; pubescència llarga, aplicada i d'un color groguenc. Edeagus segons la figura 34; els paràmers llargs i estrets, amb una llarga dent situada en la vora interna de l'apex; lòbul pubescent dels paràmers molt estret i llarg, inserit lateralment; sac intern del lòbul mitjà inermes.

Femella amb el cos una mica més curt i el contorn lleugerament oval.

Distribució

Espècie holomediterrània, coneguda d'Algèria, Espanya, França, Grècia, Israel, Marroc, Síria, Tunísia, Turquia. Curiosament Zahradník (2007) la cita d'Hongria.

En la Península només es coneix de Catalunya i de les illes Balears.

Espanya: Barcelona (Collserola, Gurb, Porquerisses), Girona (Arbúcies, Garriguella, Requesens, Viladrau), Tarragona (Pinatell, Poblet, ports de Tortosa).

Illes Balears: Mallorca (Artà).

Biologia

Es coneixen poques dades de l'espècie, només que els exemplars de Porquerisses es van localitzar sota escorça de *Platanus x hispania*, i el de Viladrau amb un parany d'intercepció de vol situat en un bosc de *Fagus sylvatica*.

Referències

Español (1969, 1970, 1977, 1992); Halperin & Español (1978); Viñolas (2002, 2011b); Viñolas & Masó (2008).

Stagetus maciai Viñolas, 2011

Stagetus maciai Viñolas, 2011c: 138

Longitud de 2.20 a 2.45 mm. Cos convex, de contorn subparal·lel i d'un color castany fosc (Fig. 47); palps i antenes testacis una mica rogencs, amb l'escap més fosc i les potes del mateix color que el cos: pubescència d'un color groguenc, densa i llarga, semierecta en el protòrax, i semierecta en els èlitres. Antenes d'onze artells, amb la maça de tres proporcionalment ampla; l'octau artell tan ample com llarg i més estret que el novè, el setèim llarg, més estret i amb la dent basal en forma de ganxo; la suma dels artells del funicle més llarga que el novè i dècim presos conjuntament (Fig. 23). Últim artell dels palps maxil·lars allargat i acuminat a l'apex (Fig. 11). Protòrax transvers, 1.61 vegades més ample que llarg, amb la màxima amplària en la base i poc estretit cap a davant; angles anteriors aguts, els posteriors obtusos, tots ben marcats; superfície amb el puntejat doble molt marcat, dens i contigu, regular en tota la superfície. Escutel pentagonal. Èlitres de contorn subparal·lel en els dos terços basals i àmpliament arrodonit en l'apical, 1.4 vegades més llargs que amples presos conjuntament; estries ben marcades, amb el puntejat dens desbordant lleugerament les discals i amb el puntejat molt gros, desbordant totalment les marginals; intervals amples, molt convexos, i amb tendència a la formació de plec horitzontals, superfície amb el puntejat fi

i dispers. Metastèrnum segons el model del gènere. Abdomen poc convex, amb la sutura de les esternites molt poc indicada i la quinta lleugerament deprimida. Edeagus segons la figura 35; els paràmers amples i no molt llargs, amb els lòbuls proporcionalment molt grans i situats en l'àpex dels paràmers; lòbul mitjà amb un sortint ventral, situat a l'àpex, molt ben caracteritzat; el sac intern evaginat presenta una corona basal de petites espines i una altra de superior amb espines molt més llargues en els costats.

Femella només diferenciable per una major convexitat abdominal.

Distribució

Només es coneixen els exemplars estudiats de la sèrie típica, tots de l'àrea dels Monegros (Aragó).

Espanya: Osca (Sena, Sariñeña, Villanueva de Sigena), Saragossa (Pina de Ebro).

Biologia

Pel fet d'estar capturats tots els exemplars amb diferents models de paranys, se'n desconeix la biologia.

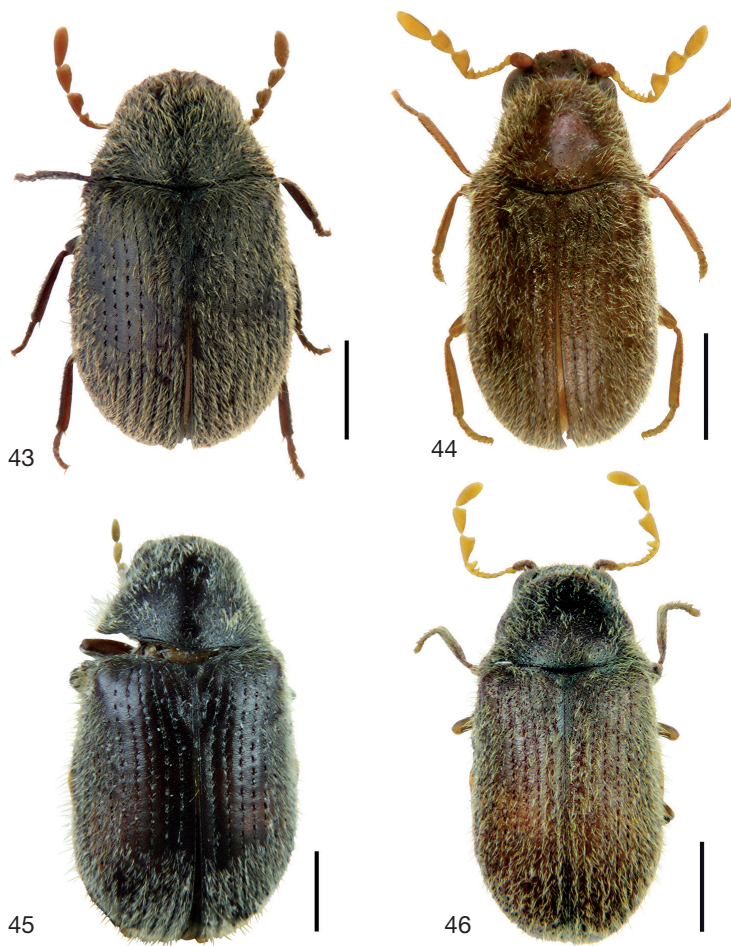
Referències

Viñolas (2013b).

Stagetus micoae Viñolas, 2011

Stagetus micoae Viñolas, 2011a: 14

Longitud de 2.36 a 2.73 mm. Cos convex, de contorn subparal·lel i d'un color morè rogenc, amb el protòrax molt fosc (Fig. 48); antenes i palps testacis, escap i potes del mateix color que el cos; pubescència llarga, densa, semierecta i d'un color groguenc. Antenes amb la maça de tres artells proporcionalment ampla (Fig. 24); l'octau tan ample com el novè, el setèim també ample però més estret que l'octau; la suma dels artells del segon a l'octau tan llarga com el novè i dècim presos conjuntament. Últim artell dels palps maxil·lars allargat i acuminat a l'apex (Fig. 12). Protòrax transvers, 1.47 vegades més ample que llarg, amb la màxima amplària en la base; els costats, després dels angles posteriors, estrets en línia cap a l'apex; angles anteriors esborrats, els posteriors lleugerament obtusos i fortament explanats; superfície amb el puntejat doble i dens, més en els costats. Escutell pentagonal. Èlits de contorn paral·lel en els dos terços basals i arrodonit en l'apical, 1.4 vegades més llargs que amples presos conjuntament; el callus humeral ben indicat; les estries discals molt marcades, més cap a l'apex, i amb el puntejat desbordant-les, les humerals i les marginals formades només per punts grossos; intervals discal plans, la resta convexos, superfície amb el puntejat dens i irregular. Metastèrnum segons el model del gènere. Abdomen poc convex, amb les sutures de la segona i tercera esternites sinuades, i la cinquena esternita lleugerament deprimida i llargament escotada a l'apex; superfície amb el puntejat irregular i dens; pubescència llarga, densa i aplicada, d'un color groguenc. Edeagus segons la figura 36; els paràmers amples, llargs i amb un petit sortint espatulat a

Figures 43-46. Habitus de: **43.** *Stagetus confusus* n. sp., holotip; **44.** *S. elongatus*; **45.** *S. ferreri*, paratip; **46.** *S. franzi*. Escala = 0.5 mm.

la vora interna de l'apex, lòbuls dels paràmeters grossos i situats en la part apical; lòbul mitjà molt complex (Fig. 36), amb el sac intern inerm.

Femella de contorn lleugerament menys paral·lel i amb les antenes menys gràcils.

Distribució

Només es coneix la sèrie típica de Ciudad Real, Parc Nacional de Cabañeros (valls de Canalejas, de Gargantilla i de Viñuelas). La seva àrea de distribució es veurà segurament incrementada després de revisar els exemplars de localitats pròximes i del centre de Portugal.

Biologia

Desconeguda. Els exemplars van ser capturats amb paranys de finestra situats en àrees boscoses amb dominància de *Quercus suber*, *Q. pyrenaica*, *Q. faginea* i *Fraxinus angustifolia*.

Stagetus pilula (Aubé, 1861)

Theca pilula Aubé, 1861: 95

Stagetus pilula (Aubé): Marseul, 1863: 164

Theca obscurior Pic, 1908: 118

Theca pilula var. *rufonotata* Pic, 1910: 9

Longitud d'1.8 a 2.2 mm. Cos molt convex, de contorn oval i d'un color castany rogenç molt fosc (Fig. 49); palps i antenes testacis, escap i potes rogenques; pubescència densa i d'un color grisenc una mica groguenc. Antenes amb la maça de tres artells proporcionalment ample, l'octau artell bastant desenvolupat, però més estret que el novè (Fig. 25). Últim artell dels palps maxil·lars de costats arrodonits i gens acuminat a l'apex (Fig. 13). Protòrax transvers, 1.66 vegades més ample que llarg, amb la màxima amplària en la base, i de costats estrets en línia cap a l'apex; angles anteriors esborrats, els posteriors obtusos i arrodonits; superfície amb el puntejat doble fi i ben indicat, més dens cap als costats. Escutel pentagonal. Èlitres de contorn oval, 1.35 vegades més llargs que amples presos conjuntament; el cal·lus humeral ben indicat; les estries fines i ben impreses, més les marginals, els intervals amples, amb els discals plans i una mica convexos els marginals, superfície amb el puntejat molt dens i una mica rugós. Metastèrnum segons el model del gènere. Abdomen convex, amb les sutures de les esternites rectes; superfície amb el puntejat doble i la pubescència llarga, molt fina i poc visible, d'un color grisenc. Edeagus segons la figura 37; els paràmeters curts i bastant amples, amb dues petites dents en la part apical interna i els lòbuls pubescents llargs i amples; lòbul mitjà tan llarg com els paràmeters i amb dues peces basal grans, sac intern inerm.

Femella més oval i amb les antenes menys gràcils.

Distribució

Espècie amb una àmplia distribució europea, coneguda també del nord d'Àfrica i de l'Àsia occidental: Algèria, Alemanya, Àustria, Croàcia, Egipte, Espanya, Eslovàquia, Eslovènia, França, Grècia, Hongria, Israel, Itàlia, Kazakhstan, Macedònia, Polònia, República Txeca, Sèria, Tadjikistan, Turquia, Ucraïna.

En la península Ibèrica només es coneix de Valls, Tarragona.

Biologia

Sense dades sobre la seva biologia.

Referències

Audisio et al. (1995); Español (1969, 1992); Viñolas & Masó (2008).

Stagetus puncticollis (Reitter, 1884)

Theca puncticollis Reitter, 1884: 86.

Theca moreana Pic, 1921: 9.

Theca pilula var. *laterufa* Pic, 1921: 9.

Stagetus puncticollis (Reitter): Español, 1969: 113

Longitud d'1.5 a 2.0 mm. Cos molt convex, de contorn oval i d'un color negrós rogenç molt fosc (Fig. 50); antenes i palps testacis, escap i potes rogenques; pubescència no molt llarga, densa i d'un color grisenc. Antenes amb la maça de tres artells proporcionalment ample (Fig. 26); l'octau petit, poc diferenciat del sisè i setí, i més estret que el novè. Últim artell dels palps maxil·lars de costats arrodonits i molt acuminat a l'apex (Fig. 14). Protòrax transvers, 1.53 vegades més ample que llarg, amb la màxima amplària a la base; els angles anteriors esborrats, els posteriors obtusos i ben marcats; superfície amb puntejat senzill i petit en el disc, doble i més dens cap als marges. Escutel pentagonal. Èlitres curts, de contorn oval, 1.15 vegades més llargs que amples presos conjuntament; el callus humeral ben indicat; estries fines i ben impreses, més cap als marges amb el puntejat més gros; intervals discals plans, lleugerament convexos i més amples els marginals; superfície amb el puntejat dens. Metastèrnium segons el model del gènere. Abdomen amb la superfície densament puntejada, la pubescència aplicada i igual a la de la superfície. Edeagus segons la figura 38; els paràmers amples i no molt llargs, fortament bífids a l'apex, i amb els lòbuls pubescents amples i no molt llargs, situats en la meitat apical de la vora externa; lòbul mitjà i sac intern inermes.

Femella més oval i amb les antenes menys gràcils.

Comentari

Espècie exteriorment poc diferenciable de *S. byrrhoides* i de *S. pilula*, dels quals copia la majoria de caràcters; només es pot separar amb seguretat amb l'observació de l'òrgan copulador masculí, ja que el puntejat del disc del protòrax és molt variable i provoca confusió.

Les figures dels palps, les antenes, l'edeagus i l'habitus, representats, corresponen a un exemplar de Grècia, recol·lectat i determinat per Reitter.

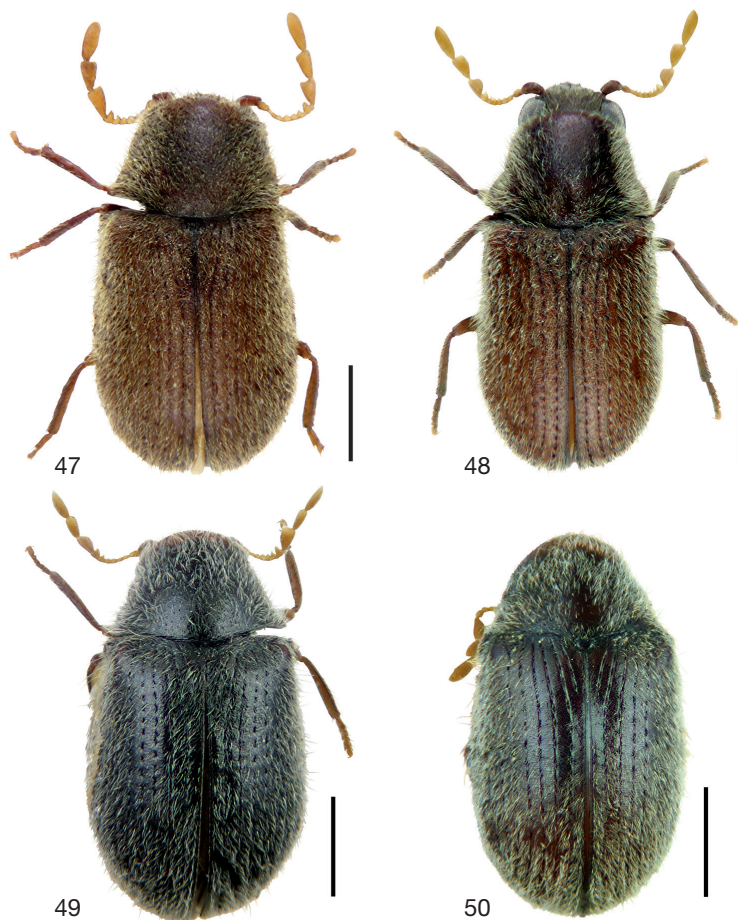
Distribució

Espècie coneguda amb seguretat de: Grècia, Israel, Turquia i Xipre. Les citacions del nord d'Àfrica (Algèria, Marroc i Tunísia) són dubtoses i s'han de comprovar, així com les recents de Portugal.

Portugal: Faro (Loulé*, Monchique*).

Biologia

Desconeguda, només es tenen les dades dels exemplars de Portugal, capturats en *Quercus coccifera* i *Q. suber*, amb parany sense atraient i per tamisat de fullaraca i molsa.

Figures 47-51. Habitus de: **47.** *Stagetus maciai*, holotip; **48.** *S. micoae*, holotip; **49.** *S. pilula*; **50.** *S. puncticollis*. Escala = 0.5 mm.

Referències

Español (1969); Halperin & Español (1978); Kocher (1956); Silva et al. (2008); Viñolas & Masó (2008).

Agraïments

S'agraeix a G. Masó i a B. Caballero les facilitats donades en la consulta i l'estudi de la col·lecció de Ptinidae del Consorci del Museu de Ciències Naturals de Barcelona, Laboratori de Natura. A S. Valentin, de la mateixa institució; i l'ajuda en la recerca bibliogràfica. A E. Micó del CIBIO, Universitat d'Alacant; a A. Ver-

dugo, de Cadis; a X. Pagola, de Gipuzkoa; a J. Muñoz i J. Soler, de Girona, i a J. Mederos, de Barcelona, la cessió dels Ptinidae recol·lectats en els seus diferents projectes de conservació i biodiversitat de coleòpters perquè puguin ser estudiats.

A R. Macià, de Vic, i J. Ylla, de Gurb, l'ajut i la col·laboració inestimable en la captura de coleòpters amb parany de llum UV per tota la geografia peninsular.

A R. Martínez, del Parc Natural del Cadí-Moixeró; a N. Vicens i D. Guinart, del Parc Natural del Montseny; a J.M. Montserrat, del Jardí Botànic de Barcelona, i a F. Llimona, del Parc Natural de Collserola, les facilitats donades per estudiar la biodiversitat de coleòpters i l'estat de conservació dels boscos en les seves respectives àrees.

I a un gran nombre d'entomòlegs, professionals i aficionats, que han tingut a bé cedir les seves captures de Ptinidae perquè puguin ser estudiats.

Bibliografia

- Aubé, Ch. 1861. Description de quatre nouvelles espèces de coléoptères appartenant à un genre nouveaux. Ann. Soc. Entomol. Fr. 1 (4): 93-96.
- Audisio, P.; Gobbi, G.; Liberti, G.; Nardi, G. 1995. *Coleoptera Polyphaga IX (Bostrichoidae, Cleroidea, Lymexyloidea)*. In: A. Minelli, S. Ruffo, S. La Posta (eds.), Checklist delle specie della fauna italiana, 54. Calderini, Bologna. 27 p.
- Breske, E.; Reitter, E. 1884. Neuer Beitrag zur Käferfauna Griechenlands. Unter Mitwirkung der Herren Dr. Eppelsheim und L. Ganglbauer. Deutsche Entomologische Zeitschrift 28: 17-100 + 2 pls.
- Corrêa de Barros, J.M. 1913. Adições ao catalogo dos coleopteros de Portugal. Broteria (Serie Zoologica) 11 (2): 105-117.
- De Marseul, S.A. 1863. *Catalogue des coléoptères d'Europe et du bassin de la Méditerranée en Asie et en Afrique*. 2a ed. 164 p.
- Español, F. 1967. Notas sobre anóbidos (Coleoptera). 27: Avance al estudio de los *Stagetus* Woll. del África tropical. 28: Contribución al conocimiento del género *Mesotheres* Muls. y Rey. 29: *Hemimesotheres*, nuevo género de Dorcatominae del África central. Eos 43 (1-2): 27-56.
- Español, F. 1968. Notas sobre anóbidos (Coleoptera). 31. Géneros de Dorcatominae de la fauna etiópica. Publicaciones del Instituto de Biología Aplicada, Barcelona, Serie Zoológica 44: 103-136.
- Español, F. 1969. Notas sobre anóbidos. 35: Los *Stagetus* Woll. del Mediterráneo occidental. Eos 44: 105-119.
- Español, F. 1970. Notas sobre anóbidos (Coleoptera). 43: El género *Rhamna* Peyerh., nuevo para la fauna española. 44: Algunos anóbidos de la región de Jaca, provincia de Huesca. 45: *Stagetus franzi* Españ., nuevo para la fauna francesa. Graellsia 25: 187-194.
- Español, F. 1977. Sobre algunos Anobiidae (Col.) de Turquía recogidos por el Dr. X. Wittmer (Nota 78). Mediterranea 2: 5-11.
- Español, F. 1979a. Notas sobre anóbidos. 74: Sobre Anobiidae de Ghana: el género *Rhamna* Peyerimhoff. 75: Contribución al conocimiento de las *Caenocara* Thoms. Euroasiáticas. 76: Avance al estudio de la sección Dorcatoma. Misc. Zool. 4 (1): 171-215.
- Español, F. 1979b. Els Dorcatominae ibèrics i llurs particularitats biogeogràfiques (Col. Anobiidae: Nota 87). Acta Geol. Hisp. 14: 545-546.

- Español, F. 1992. *Coleoptera, Anobiidae*. In: *Fauna Ibérica*, vol. 2, M.A. Ramos et al. (eds.). Museo Nacional de Ciencias Naturales. CSIC. Madrid. 195 p.
- Español, F. 1993-1994. Anobiidae (Coleoptera) de la fauna ibero-marroquí, con una nueva especie de *Stagetus* Wollaston, 1861. *Misc. Zool.* 17: 149-152.
- Gibraltar Ornithological and Natural History Society, 2011. Provisional List of the Coleoptera of Gibraltar. <http://www.gonhs.org/ColeopteraofGibraltar.htm>. (31-XII-2011)
- Kocher, L. 1956. *Catalogue commenté des coléoptères du Maroc*. Fascicule IV. Clavicornes et groupes voisins. Travaux de l'Institut Scientifique Chérifien, Série Zoologie 11: 1-136.
- Mulsant, E.; Rey, C. 1860. Description d'un genre nouveau de coléoptères de la famille des anobides. *Annales de la Société Linnéenne de Lyon* nouv. sér. 7: 293-299.
- Nardi, G. 2002. Note su alcune species di *Stagetus* (Coleoptera, Anobiidae). *Bollettino dell'Associazione Romana di Entomologia* 57 (1-4): 33-42.
- Pic, M. 1902. Coléoptères nouveaux de l'île de Ténériffe. *L'Échange, Revue Linnéenne* 18: 80-81.
- Pic, M. 1903. Notes entomologiques. II. Notes sur plusiers Anobiidae d'Afrique. *Bull. Soc. Entomol. Fr.* 81.
- Pic, M. 1907. Coléoptères paléarctiques nouveaux (Suite). *L'Échange, Revue Linnéenne* 23: 105-106.
- Pic, M. 1908. Coléoptères recueillis dans le département, en 1907-1908. *Bull. Soc. Hist. Nat. Autun* 21: 116-120.
- Pic, M. 1910. Descriptions, diagnoses et notes diverses, suite. *L'Échange, Revue Linnéenne* 26: 9-10.
- Pic, M. 1921. Diagnoses de Coléoptères exotiques. *L'Échange, Revue Linnéenne* 37: 1-9.
- Pic, M. 1923. Nouveautés diverses. *Mélanges exotico-entomologiques* 40: 3-32.
- Schilsky, J. 1899. *Die Käfer Europa's nach der Natur beschrieben von Dr. H. C. Küster und Dr. G. Kraatz*. 35 Heft. von Bauer und Raspe. Nürnberg. iv + 100 nr. + [54] p.
- Silva, I de F.; Serrano, A.R.M.; Zahradník, P. 2008. Additions to the knowledge of genus *Stagetus* Wollaston, 1861 (Coleoptera, Ptinidae) in the Iberian Peninsula. *Graellsia* 64 (2): 335-338.
- Viñolas, A. 2002. Nova aportació al coneixement dels anòbids de la península Ibèrica (Coleoptera: Anobiidae). *Butll. Inst. Catalana Hist. Nat.* 70: 73-77.
- Viñolas, A. 2011a. *Stagetus micoae* n. sp. del Parque Nacional de Cabañeros, Ciudad Real, España (Coleoptera: Anobiidae: Dorcatominae). *Heteropterus* 11 (1): 13-19.
- Viñolas, A. 2011b. Nuevo registro y nuevas localizaciones de Ptinidae para la Península Ibérica (Coleoptera: Bostrichoidea). *Elytron* 24: 3-18.
- Viñolas, A. 2011c. *Stagetus maciai* sp. n. de Dorcatominae de los Monegros, Aragón, Península Ibérica (Coleoptera: Ptinidae). *Elytron* 24: 137-142.
- Viñolas, A. 2012a. *Stagetus cobosi* n. sp. de Dorcatominae d'Almeria, península Ibèrica (Coleoptera: Ptinidae). *Orsis* 26: 187-192.
- Viñolas, A. 2012b. Noves dades sobre els Ptinidae de Campanarios de Azaba, Salamanca, península Ibèrica (Coleoptera: Bostrichoidea). *Orsis* 26: 145-147.
- Viñolas, A., 2013a. Els Dorcatominae de la península Ibèrica i illes Balears. 2a nota. El gènere *Dorcatoma* Herbst, 1792. (Coleoptera: Ptinidae). *Orsis* 27: 7-28.
- Viñolas, A., 2013b. Noves aportacions a la distribució ibèrica de la família Ptinidae (Coleoptera). *Orsis* 27: 303-306.
- Viñolas, A., 2013c. Els Dorcatominae de la península Ibèrica i illes Balears. 1a nota. Els gèneres *Caenocara* C.G. Thomson, 1859, *Calymmaderus* Solier, 1849 i *Mizodorcatoma* Hayashi, 1955 (Coleoptera: Ptinidae). *Butll. Inst. Catalana Hist. Nat.* 77 (2012) (en premsa).

- Viñolas, A.; Masó, G. 2008. Revisión del género *Stagetus* Wollaston, 1861, en el África continental: descripción de n. sp. y nuevas citas para la Península Ibérica. *Falsostagetus* n. gen. y n. sp. para el África austral (Coleoptera: Anobiidae: Dorcatominae). Butll. Inst. Catalana Hist. Nat. 74 (2006): 37-80.
- Viñolas, A.; Verdugo, A. 2009. Los anóbidos de los arroyos Valdeinfierno y Jaral, Los Barrios, Cádiz, Parque Natural de los Alcornocales (Coleoptera). Orsis 24: 107-116.
- Viñolas, A.; Verdugo, A. 2010-2011. Nuevas citaciones de anóbidos para la provincia de Cádiz (Coleoptera: Bostrichoidea). Butll. Inst. Catalana Hist. Nat. 76: 129-137.
- White, R.E. 1974. Type-species for World genera of Anobiidae (Coleoptera). T. Am. Entomol. Soc. 99 (4): 415-475.
- Wollaston, R.V. 1861. On the Anobiidae of the Canary Islands. Ann. Mag. Nat. Hist. 7(3): 11-19.
- Zahradník, P. 2007. Ptinidae. In: I. Löbl & A. Smetana (eds.). Catalogue of Palaearctic Coleoptera, vol. 4. Apollo Books. Stenstrup. 328-362.

